

Overordnet analyse

Forvaltningsrevisjon og selskapskontroll i
Ringeby kommune (2016 - 2019)

Oslo, 9. mai 2016

Illustrasjon: BDOs arkiv

Rapporten er utarbeidet for oppdragsgiver, og dekker kun de formål som med denne er avtalt. All annen bruk og distribusjon skjer for oppdragsgivers regning og risiko. BDO vil ikke kunne gjøres ansvarlig overfor en trediepart.

Innholdsfortegnelse

1. Bakgrunn og formål	3
2. Forvaltningsrevisjon	3
2.1. Overordnet styringsinformasjon	3
2.2. Strategi	4
2.2.1. Styringssystem og sentrale aktiviteter	4
2.2.2. Organisering	5
2.2.3. Ledelse, styring og arbeidsmiljø	5
2.3. Drift og økonomi	6
2.3.1. Ressursbruk	6
2.3.2. Tjenesteprofilanalyser	9
2.3.3. Investeringer	15
2.4. Etterlevelse av regelverk	16
3. Risiko og vesentlighetsvurdering	17
3.1. Kommunens økonomi	17
3.2. Kommunens organisasjon	18
3.3. Kommunens tjenester	18
3.4. Etterlevelserevisjoner	18
4. Anbefaling vedrørende forvaltningsrevisjon	19
5. Selskapskontroll	20
5.1. Kommunens eierandeler	20
5.2. Risiko og vesentlighetsvurderinger	21
5.3. Anbefaling vedrørende selskapskontroll	22

Leseveiledning

Først inneholder den overordnede analysen grunnlag for forvaltningsrevisjon.

Denne analysen bygger på en gjennomgang av Ringebu kommunes strategiske styring, drifts- og økonomiske forhold samt vurdering av etterlevelsestema. Den påfølgende risiko- og vesentlighetsvurderingen bygger på denne gjennomgangen, og kan også ses på en oppsummering. Ut fra dette gis en anbefaling om aktuelle forvaltningsrevisjoner som tema, uten at disse er konkretisert i formål og problemstillinger. Analysen er et grunnlag for kontrollutvalget til å velge ut forvaltningsrevisjoner.

Avslutningsvis inneholder denne overordnede analysen grunnlag for selskapskontroll.

Først redegjøres det for kommunens eierandeler i selskaper organisert utenfor kommuneloven. Dernest gjøres det en kort risiko- og vesentlighetsvurdering før kapitlet avsluttes med anbefaling til valg av selskapskontroll. Det foreslås ikke å gjøre forvaltningsrevisjon i disse selskapene.

1. Bakgrunn og formål

Kontrollutvalget i Ringeby kommune er pålagt å utarbeide en plan for forvaltningsrevisjon og selskapskontroll. Denne rapporten er ment å skulle danne grunnlaget for kontrollutvalgets arbeid med plan for forvaltningsrevisjon og selskapskontroll for 2016 - 2019.

For at denne planen skal kunne vise til de viktigste områdene i kommunen der det er behov for forvaltningsrevisjon, har BDO på oppdrag fra kontrollutvalget gjennomført en overordnet analyse av virksomheten til kommunen. Formålet med denne overordnede analysen er å gi kontrollutvalget og kommunestyret et grunnlag for å velge områder innen kommunens virksomhet som det kan være hensiktsmessig å gjennomføre forvaltningsrevisjon. Ifølge kommuneloven § 77 nr. 4 skal kontrollutvalget bl.a. påse at det føres kontroll med at den økonomiske forvaltning foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak, og at det blir gjennomført systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak og forutsetninger. Det nærmere innholdet i forvaltningsrevisjon er beskrevet i revisjonsforskriften § 7 første ledd:

- a) Forvaltningen bruker ressurser til å løse oppgaver som samsvarer med kommunestyrets vedtak og forutsetninger.
- b) Forvaltningens ressursbruk og virkemidler er effektive i forhold til målene som er satt på området.
- c) Regelverket etterleves.
- d) Forvaltningens styringsverktøy og virkemidler er hensiktsmessige.
- e) Beslutningsgrunnlag fra administrasjonen til de politiske organer samsvarer med offentlige utredningskrav.
- f) Resultatene i tjenesteproduksjonen er i tråd med kommunestyrets eller fylkestingets forutsetninger og/eller om resultatene for virksomheten er nådd.

Kontrollutvalget og kommunestyret har relativt stor frihet til å definere hvordan disse prosjektene skal gjennomføres gjennom formål og problemstillinger. Videre kan forvaltningsrevisjoner og selskapskontroller gjennomføres innenfor alle av kommunens tjenesteområder. I prosessen med denne overordnede analysen er det lagt opp til involvering av sentrale aktører fra kommunen, herunder rådmann, ordfører og kontrollutvalget i Ringeby kommune. Hvilke forvaltningsrevisjoner kommunen ønsker å gjennomføre vil fremgå av endelig plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon.

Vår analyse tar for seg risiko på et overordnet og generelt grunnlag, det vil si at den ikke er uttømmende i forhold til de områder som det kan være hensiktsmessig å utføre forvaltningsrevisjon innenfor.

2. Forvaltningsrevisjon

2.1. Overordnet styringsinformasjon

Kommunen utarbeider økonomiplan og tjenesteenhetenes planer, årsbudsjett, og rapporterer økonomi- og tjenesteproduksjon i tertialrapporter, årsregnskap og årsberetning. I innværende økonomiplan gjøres det noen prioriteringer:

- Videreutvikle vertskapsrollen overfor innbyggere/publikum og fellestjenestens funksjoner.
- Mindre elevtall og redusert ressursbehov innen skolesektoren, herunder barnehager.
- Tilpasning av tjenestetilbudet innen helse og omsorg og prioritering av de med størst behov.
- Prioritering av vedlikehold av bygg og veier og boligtiltak.

Tjenestetilbudet må tilpasses befolkningsutviklingen. Prognoser for innbyggertallet viser at dette forventes å falle noe fram mot 2019 for deretter å øke utover i en 20 års periode. Antall barn og ungdom opp til 24 år forventes å falle de nærmeste årene for deretter å ligge jevnt. Også antall voksne opp til 66 år forventes å falle fram mot 2017 for deretter å ha en flat utvikling på lengre sikt. Det ventes videre vekst i antall eldre opp mot 80 år, mens de over 80 år vil ha en nedgang fram til 2020 for deretter å øke raskt mot 2030 og 2040. Det vil således være en utfordring for kommunen å tilpasse tjenestetilbudet til endringer i befolkningssammensetningen utover i planperioden. Det ser ut for at befolkningstallet både for barn, unge og voksne vil falle og stabilisere seg på et lavere nivå enn i dag fram mot 2019, mens antallet eldre øker.

Det pågår et utredningsarbeid om kommunesammenslåing av kommunene Ringeby, Sør-Fron og Nord-Fron. Det er forventet at beslutning om dette skjer i løpet av 2016, og et eventuelt vedtak om sammenslåing vil få innvirkning på samlede befolkningsprognoser og omfang av tjenestetilbud til ulike grupper. Implementering forventes eventuelt å bli i denne planperioden (fram mot 2019), og kan få innvirkning på valg av forvaltningsrevisjonsprosjekter.

2.2. Strategi

2.2.1. Styringssystem og sentrale aktiviteter

Kommunen benytter årshjul som planleggingsverktøy i styringssystemet. Dette gir god oversikt over koordinering og gjennomføring av plan- og rapporteringsprosesser, herunder sentrale politiske organers beslutningstidspunkter.

Kommunen har de lovpålagte kommuneplanene (og -delplanene), økonomiplan og årsbudsjett. I tillegg ble det i 2015 behandlet energi- og klimaplan, trafikksikkerhetsplan og næringsplan. Det er også startet et arbeid med kvalitets- og utviklingsplan innen helse og omsorg, samt folkehelseplan. Det er også gjennomført, eller startet gjennomføring av, flere sentrale aktiviteter, herunder:

- Miljøfyrtårn; flere virksomheter er sertifisert i 2015 og flere står for tur.
- Lean (=smarte arbeidsprosesser); faktureringsprosessen er gjennomgått samt noen mindre prosesser er gjennomgått i 2015.
- Klima og energitiltak; jf. også miljøsertifiseringsarbeidet, kommunen har inngått EPC-kontrakter (energisparekontrakter) og igangsatt enøk-analyser av en rekke bygg.
- Internkontroll/kvalitetssikring; implementering av verktøy innen skolesektoren (Vokal og Reflex), bruk av Qm+ (HMS-nettportal), vernerunder, ROS-analyser, ajourføring av økonomireglement, vedtatt innkjøpsreglement og startet et arbeid med informasjonssikkerhet innen helse og omsorg.

Kommunen har pekt på en utfordring knyttet til det å utnytte kvalitetssystemet (Qm+) til å sammenstille rutiner, dokumentasjon og kvalitetssikring på en hensiktsmessig måte. Samtidig er det også nevnt at delegasjonsreglementet er ajour på administrativt nivå, men ikke på overordnet nivå, dvs. mellom politisk og administrativt nivå. Ellers har kommunen et interkommunalt samarbeid på innkjøpsområdet. Kommunen har 45 rammeavtaler, men opplyser at det er en utfordring å få tjenesteenhetene til å etterleve de rammeavtalene som er opprettet.

Sentralt i et kommunalt styringssystem er å følge opp at politiske vedtak gjennomføres. Dette er rådmannens ansvar. Det lages en oversikt over status i gjennomføring av vedtak, som ordfører oppfatter som bra. Også kontrollutvalget får denne oversikten tre ganger årlig.

2.2.2. Organisering

Kommunen har en såkalt flat organisering (2-nivå) med rådmannen og to kommunalsjefer i ledelsen, og elleve tjenesteenheter. I tillegg har kommunen interkommunalt samarbeid om renovasjon, brann- og feiervesen, regnskaps- og skatteoppkreving, barnevern, Frya Industrianlegg, Frya renseanlegg, landbrukskontor, PP-tjeneste og Ung i Midtdalen. Ringebu er vertskommune for de fem første samarbeidene.

Rådmannen gir uttrykk for at det alltid vil være utfordringer med en styringsmodell, og sikter først og fremst til at ledelse og styring er i stadig utvikling. Likevel vil en oppdeling av kommunal tjenesteproduksjon i mer eller mindre «selvstyrte enheter» utenfor kommunestyrets arena være en styringsmessig utfordring. Imidlertid er dette en utstrakt anvendt modell der tjenesteomfang og kompetanse blir for lite bare i egenregi.

Fellestjenesten fungerer bra, men det er stilt forventninger til videreutvikling av denne framover. Alle tjenesteenhetene er avhengig av en velfungerende fellestjeneste og videreutvikling av vertskapsrollen blir sentral. Spesielt vil det bli fokusert på flere elektroniske tjenester og innbyggernes ønsker om en mer døgnåpen forvaltning. Det må bl.a. satses på digital kompetanse, tilgjengelige tjenester, oppdatert informasjon, elektroniske skjema, «oppetid», enkel pålogging, faglandets eierskap til web-tjenester, forståelse av forholdet mellom elektroniske tjenester og et fysisk mottak. Det er viktig at innbyggerne kan få løst sine oppgaver så raskt og effektivt som mulig, gjerne i første møtet med kommunen. Et tiltak er å utvikle et «vertskapstorg/kommunetorg».

2.2.3. Ledelse, styring og arbeidsmiljø

Lederutvikling har stått høyt på dagsorden i året som gikk. Blant annet er det utviklet lederhåndbok som fordeler oppgaver og ansvar, og det er inngått lederavtaler. I flere fora samles ledere, også for å dyrke fram en ønsket organisasjonskultur. Det nevnes lederutviklingsstudium helse og omsorg, «rektorskolen», lederutvikling av barnehagestyrere og innovasjonsstudium. Sentrale styringsverktøy er vedtatt eller under behandling, så som innkjøpsreglement, økonomireglement og delegasjonsreglement.

Ledere og ansatte er viktigste ressurs i tjenesteytende sektorer, og god ledelse er nødvendig for å skape motivasjon og arbeidsglede blant ansatte. Kommunen gjennomførte i 2015 en medarbeiderundersøkelse¹. Undersøkelsen er både medarbeiderskaps- og ledelsesorientert og fanger opp viktige faktorer på medarbeider-, gruppe-, organisasjons- og ledernivå. Den måler faktorer som ledere og medarbeidere kan påvirke, og som skal danne grunnlag for videre utvikling. Undersøkelsen gjennomført i 2015 viste hele 72% deltakelse, og kommunen hadde høye score, men stort sett på landsgjennomsnittet i vurdering.

Sykefravær kan være en indikasjon på trivsel, men årsakene er sammensatte, både fysiske, psykiske, jobbrelaterte og private. Sykefraværet samlet sett gikk ned fra 2013 til 2014, men økte i 2015 og er på 7,7% samlet. Mange tjenesteområder har økning, mens deler av pleie- og omsorgssektoren og teknisk sektor har nedgang. Økning i sykefraværet i barnehagene er størst, men det er også økning i «store» tjenesteområder som skole.

¹ 10-faktor, utarbeidet av KS: Oppgavemotivasjon, mestringstro, selvstendighet, bruk av kompetanse, mestringsorientert ledelse, rolleklarhet, relevant kompetanseutvikling, fleksibilitetsvilje, mestingsklima og nytteorientert motivasjon.

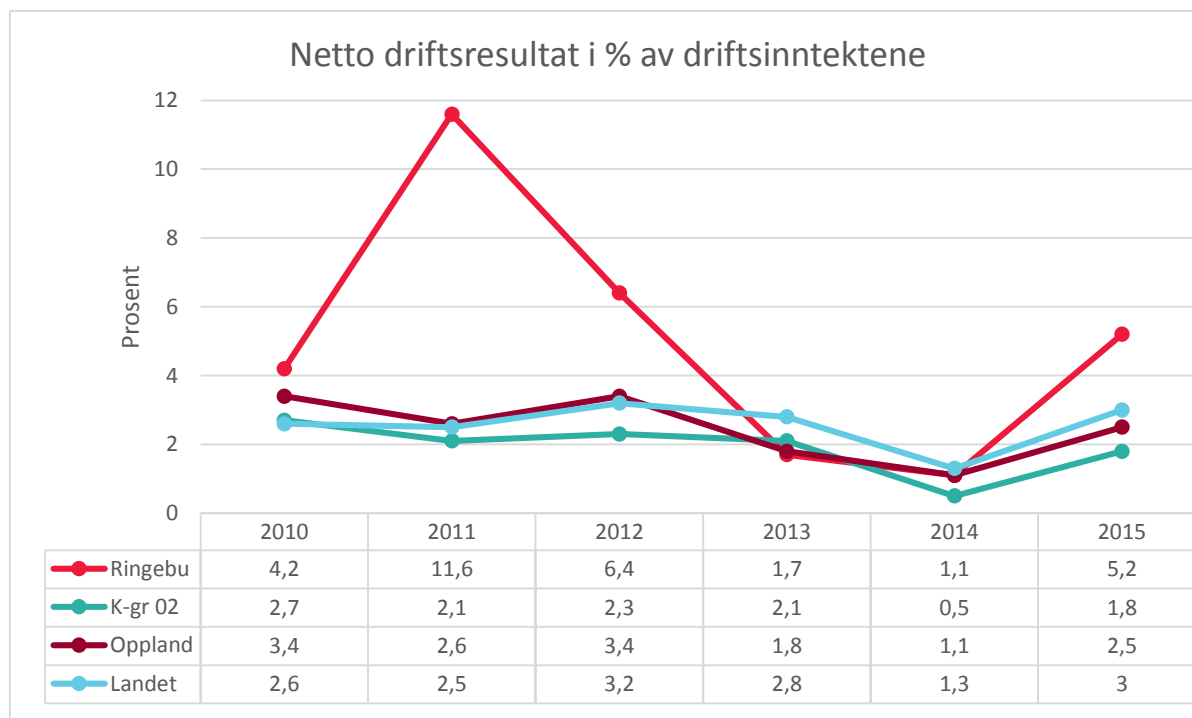
2.3. Drift og økonomi

2.3.1. Ressursbruk

I dette avsnittet blir kommunens ressursbruk vurdert ut fra finansielle nøkkeltall og tjenesteprofilanalyser. Disse vurderingene bygger på ressursbruken fra tidligere år, og sammenligning med andre kommuner. For sammenligning av finansielle nøkkeltall ser vi på gjennomsnittet for KOSTRA-gruppe 2, gjennomsnittet for alle kommunene i Oppland samt gjennomsnittet for hele landet.

Finansielle nøkkeltall

Brutto og netto driftsresultat

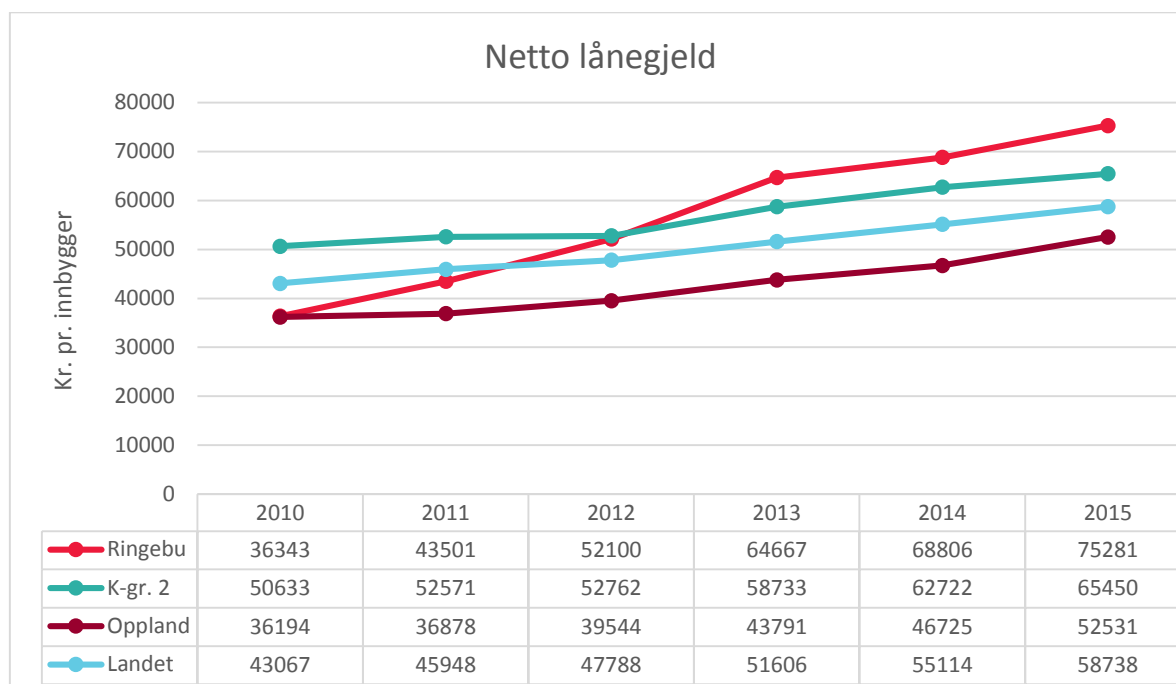
Tabell 1: Netto driftsresultat i % av driftsinntektene 2010 - 2015. Kilde: KOSTRA (tall for 2015 er foreløpige).

Netto driftsresultat omfatter kommunens ordinære driftsvirksomhet og er fratrasket netto finanskostnader samtidig som avskrivninger er erstattet med avdrag på lån. Grafen viser at Ringebru kommune har hatt et positivt netto driftsresultat i perioden 2010 til 2015. Kommunens resultat ligger som hovedregel over både landssnittet, snitt for KOSTRA-gruppe 2 og snitt for Oppland. Grafen viser også relativt store svingninger fra 11,6% i 2011 til 1,1% i 2014. Teknisk beregningsutvalg (TBU) anbefaler i sin siste gjennomgang at norske kommuner bør ha et netto driftsresultat på 1,75% for å kunne betegnes å ha en *sunn økonomi*.

Årsakene til et godt driftsresultat i 2015 er:

- Lavere pensjonskostnader (4,3 mill.)
- Økt skatteinntekt 7,5 mill., men mistet rammetilskudd 6 mill. (inntektsutjevning)
- Mindreforbruk i tjenestene (4,3 mill.)

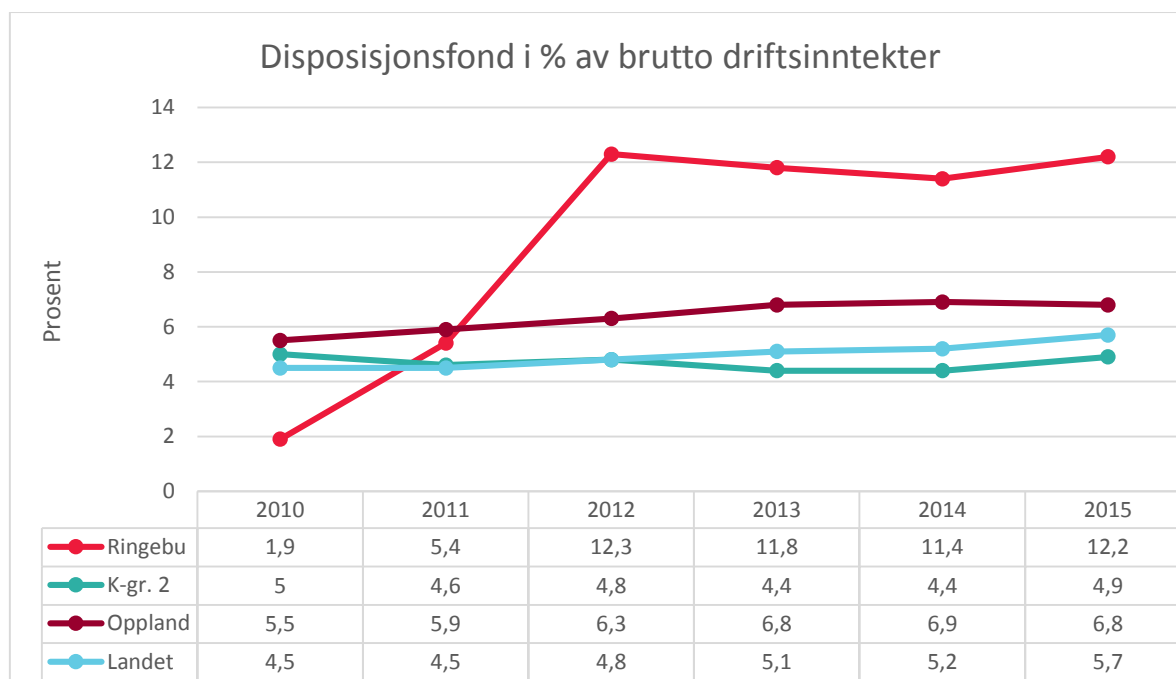
Kommunen har vedtatt en handlingsregel for netto driftsresultat som fram mot 2019 skal utgjøre nivået som TBU har anbefalt, 1,75% av brutto driftsinntekter. Kommunen er i 2015 godt innenfor denne grensen, med de to foregående årene var kommunen noe under.

Netto lånegjeld per innbygger

Tabell 2: Netto lånegjeld per innbygger 2010 - 2015. Kilde: KOSTRA (tall for 2015 er foreløpige).

Netto lånegjeld viser kommunens langsiktige gjeld, ikke inkludert pensjonsforpliktelser, fratrasket utlån og ubrukte lånemidler. Ringebru kommune har en relativt høy, og stigende, netto lånegjeld per innbygger på kr 75.000 i 2015. Dette er noe over snittet i landet, for Oppland og KOSTRA-gruppe 2.

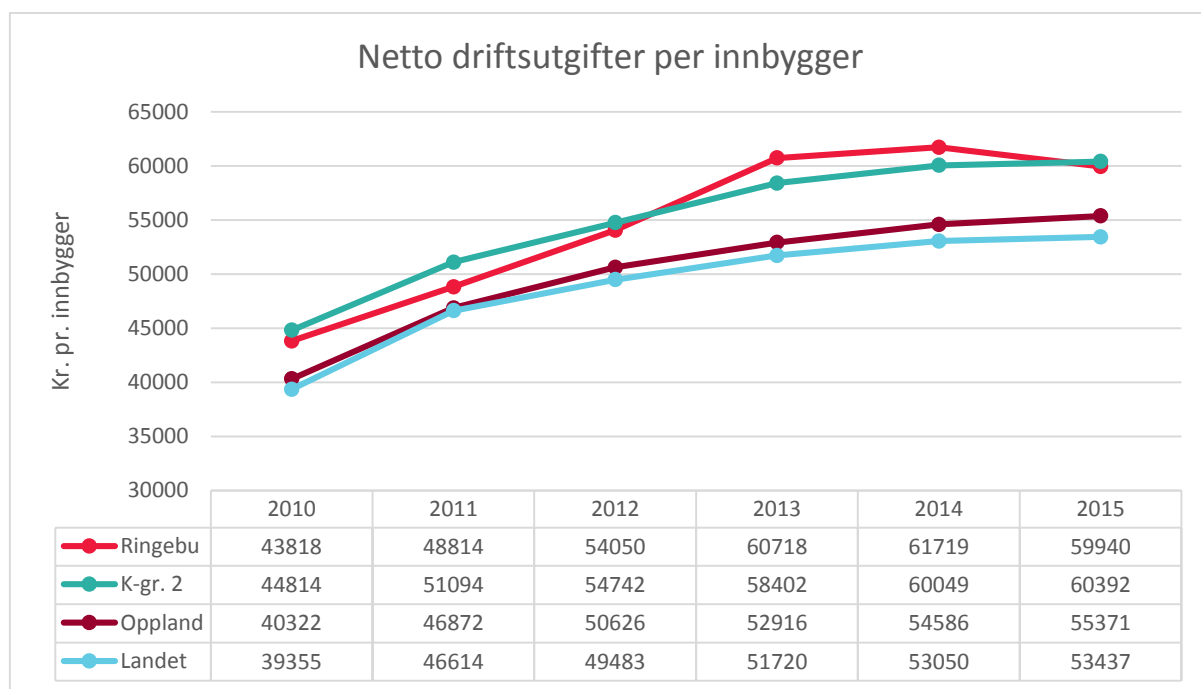
Kommunen har vedtatt en handlingsregel om at lånegjelden ikke skal utgjøre mer enn 70% av driftsinntektene. I 2015 var denne på 81,4% og har vært økende siden 2013 da den var på 75,7%. Den vedtatte handlingsregelen er således overskredet.

Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter

Tabell 3: Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter 2010 - 2015. Kilde: KOSTRA (tall for 2015 er foreløpige).

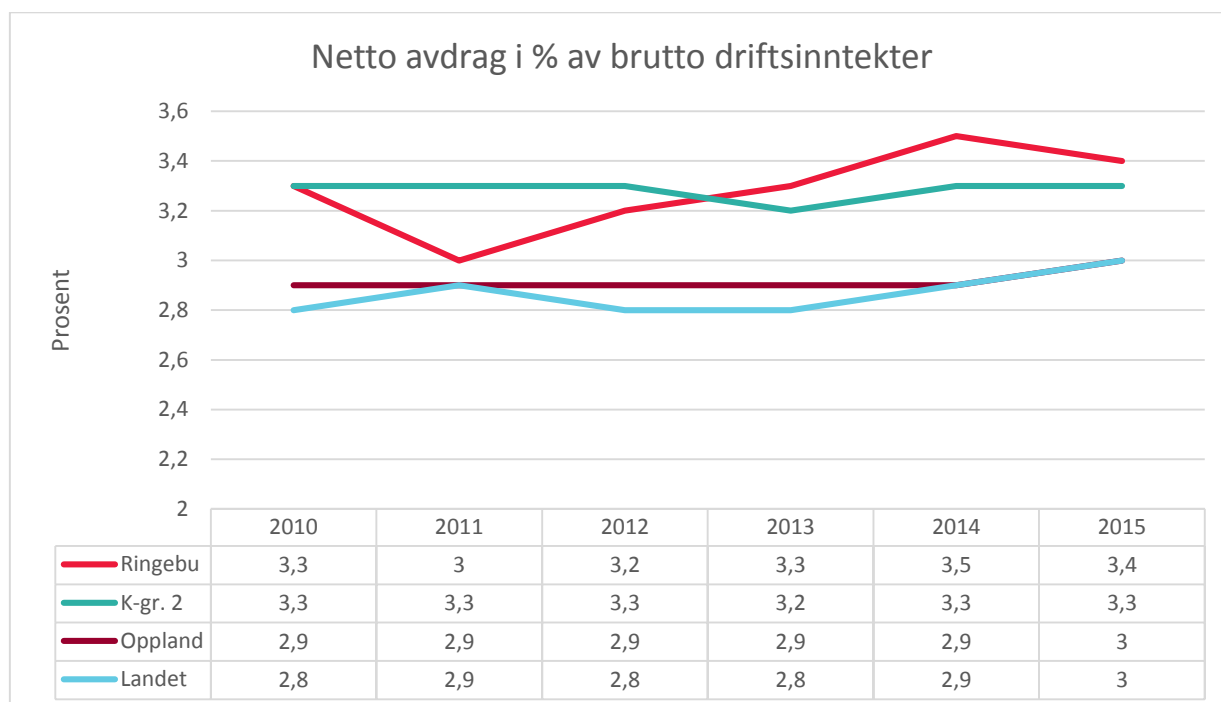
Kommunens økonomiske soliditet og evne til å møte uforutsette hendelser avhenger av de frie økonomiske reserver kommunen har til rådighet. Disse reservene utgjøres i hovedsak av disposisjonsfondet. Dette fondet kan kommunen disponere fritt til både drifts- og investeringsformål. Ringebru har et relativt stort disposisjonsfond i 2015, og betydelig større enn de sammenlignbare kommunene. Kommunen har imidlertid også en handlingsregel for disposisjonsfondet, som bør utgjøre 10% av brutto driftsinntekter. Kommunen har vært over dette nivået siden 2012.

Netto driftsutgifter per innbygger

Tabell 4: Netto driftsutgifter per innbygger 2010 - 2015. Kilde: KOSTRA (tall for 2015 er foreløpige).

Netto driftsutgifter per innbygger gir uttrykk for de samlede driftsutgiftene kommunen har til alle tjenesteformål. Ringebru kommune har, i likhet med de sammenlignbare gruppene, steget jevnt i denne 5 års perioden. Kommunes forbruk per innbygger ligger i snitt noe over landsgjennomsnittet og snittet for Oppland, men er på ca. samme nivå som for KOSTRA-gruppe 2. Vi ser nærmere på utgiftene til utvalgte tjenestegrupper nedenfor.

Netto avdrag på lån

Tabell 5: Netto avdrag i prosent av brutto driftsinntekter 2010 - 2015. Kilde: KOSTRA (tall for 2015 er foreløpige).

Når det gjelder netto avdrag på lån (altså korrigert for formidlingslån) har kommunen ligget relativt stabilt mellom 3% og 3,5% målt i prosent av brutto driftsinntekter i løpet av denne 5 års perioden. Dette er noe over gjennomsnittet for Oppland og landet, men på linje med gjennomsnittet for KOSTRA-gruppe 2. Nøkkeltallet henger sammen med kommunens gjeldsbelastning, som er noe høyere enn de sammenlignbare gruppene (se foran). Jo høyere andel til renter og avdrag, jo mindre blir igjen til tjenesteproduksjon.

2.3.2. Tjenesteprofilanalyser

BDO har gjennomført en såkalt tjenesteprofilanalyse for Ringebru kommune. Denne analysen forklarer behovsforskjeller mellom kommuner, og den viser enkelte viktige aktivitetsparametere som forklarer utgiftsnivået. Disse analysene er således utvidet sammenlignet med ordinære KOSTRA-analyser. Det er gjennomgående vist til KOSTRA-funksjoner for å angi hvilke områder som er omtalt.

Tjenesteprofilanalysene skal leses slik at rød stolpe forklarer kommunens beregnede utgiftsbehov basert på kostnadsnøkler i inntektssystemet gjengitt i Kommunal- og regionaldepartementets publikasjon Grønt Hefte for 2015. Den heltrukne grønne linjen er gjennomsnittet av de kommunene som er med i sammenligningsgrunnlaget, normalisert; dvs. satt til 100% for alle indikatorene. De blå indikatorene er relatert til utgifter. Nivået på denne er normalisert i forhold til 100% slik at en verdi på for eksempel 120 sier at kommunen på den aktuelle indikatoren ligger 20% høyere enn gjennomsnittet i sammenligningsgrunnlaget. De grønne indikatorene er relatert til aktivitetsnivå. Disse er også normalisert på samme måte som de blå indikatorene. De gule indikatorene (finnes kun for noen få tjenesteområder) er relatert til kvalitet, og er normalisert på samme måte som de blå indikatorene. I tillegg viser grafen høyest og lavest skår per indikator innenfor de utvalgte kommunene i sammenligningsgrunnlaget, dvs. den kommunen i utvalget som har størst og minst utslag.

De kommuner som inngår i sammenligningsgrunnlaget er: Sør-Fron, Åmot, Fusa, Hemne, Vågå, Lindesnes, Stor-Elvdal, Dovre, Vågå, Vanylven, Ullensvang, Vestre Slidre, Grue og Skiptvedt. Disse kommunene er valgt ut basert på SSBs gruppering av kommuner basert på folkemengde, indeks for

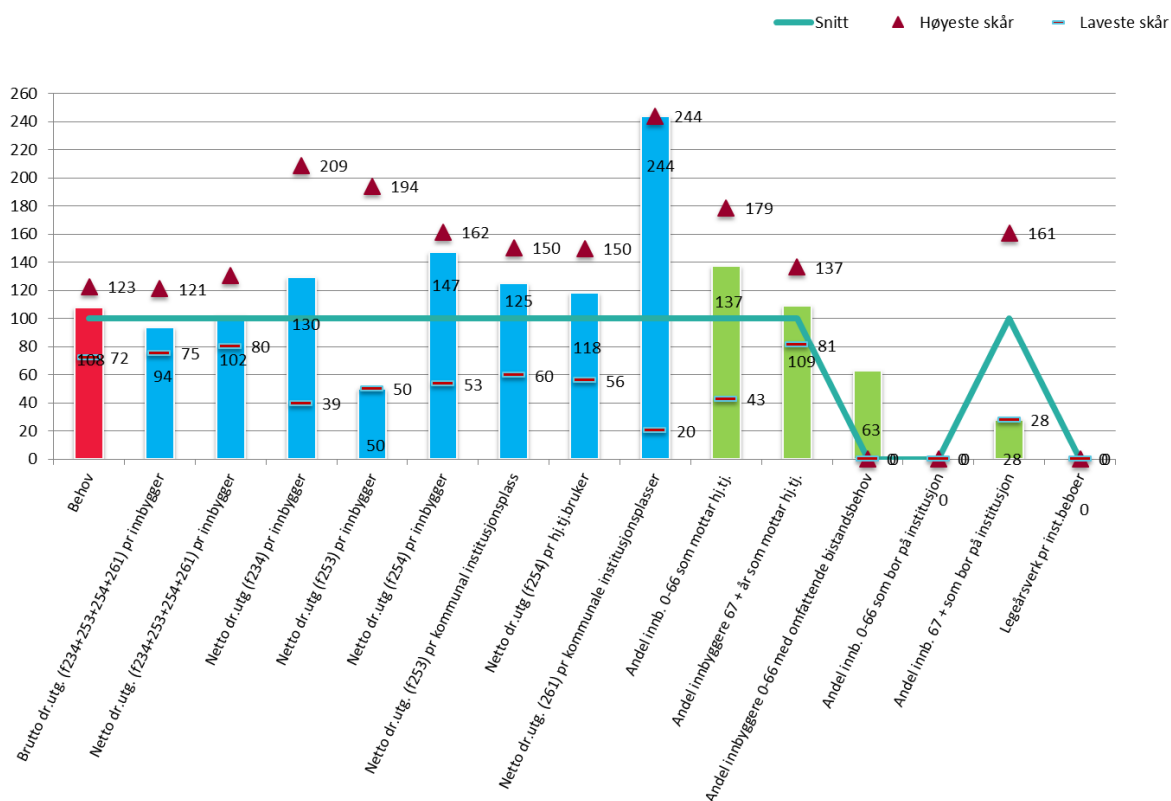
bundne kostnader og indeks for korrigerte inntekter². Vi har her valgt å gjøre tjenesteprofilanalyser innenfor de fem største tjenesteområdene i Ringebu kommune: skole, barnehage, helse og sosial, pleie og omsorg samt administrasjon. Det presiseres at disse analysene er bygd på foreløpige KOSTRA tall for 2015, og kan bli gjenstand for endring etter at denne rapporten er ferdigstilt.

Helse og omsorg

Helse og omsorgssektoren utgjør den største andelen av kommunens driftsbudsjett. I tjenesteprofilanalysen for dette området inngår:

- 234 Aktivisering og servicetjenester overfor eldre og funksjonshemmede
- 253 Helse- og omsorgstjenester i institusjon
- 254 Helse- og omsorgstjenester til hjemmeboende
- 261 Institusjonslokaler

Nøkkeltallene for disse tjenestene er:

Tabell 6: Tjenesteprofilanalyse for pleie- og omsorgssektoren. Beregninger foretatt av BDO med data fra SSB/KOSTRA og andre offentlige statistikkilder for 2015.

Kommunens behovsindeks er på 108, dvs. at behovet for denne tjenesten i Ringeby kommune er beregnet til å ligge 8% høyere enn gjennomsnittet for resten av gruppen. Indikatorene for utgifter knyttet til de ulike tjenesteområdene viser at kommunen bruker noe mer ressurser knyttet til aktivisering av eldre (F234). I tillegg viser analysen at kommunen har vesentlig lavere utgifter til opphold i institusjon (F253), men vesentlig høyere utgifter knyttet til hjemmetjenester (F254). Vi ser videre at kommunen har en betraktelig lavere andel innbyggere i institusjon sammenlignet med

² SSB Rapport 2015/19 – Gruppering av kommuner etter folkemengde og økonomiske rammebetingelser.

de andre kommunene, og høyere andel som mottar hjemmetjenester, indikatorer som altså henger sammen med utgiftsnivået. Samlet sett viser kommunens løsning med vekt på hjemmetjenester framfor institusjonsopphold gir lavere brutto driftsutgifter enn de sammenlignbare kommunene, men litt høyere netto driftsutgifter (summen av funksjonene, første og andre blå søyle).

Det er store utfordringene i økonomiplanperioden 2016-2019 som mest sannsynlig vil medføre reduksjon i antall årsverk innen helse og omsorg. Reduserte budsjetttrammer vil føre til at det blir én avdeling og avdelingsleder mindre, og det må foretas noen justeringer innenfor innhold i resterende avdelinger. Det skal foretas midlertidig stenging av 8 HDO-plasser ved Linåkertunet, som løses ved naturlige endringer i personalgruppen og omplassering av ansatt. Innen hjemmetjenesten er det fortsatt et mål at flest mulig skal bo hjemme så lenge som mulig. Derfor blir hverdagsrehabilitering og velferdsteknologi sentralt i satsningen framover. Hjemmetjenesten blir ikke styrket som følge av stenging av HDO-plasser ved Linåkertunet.

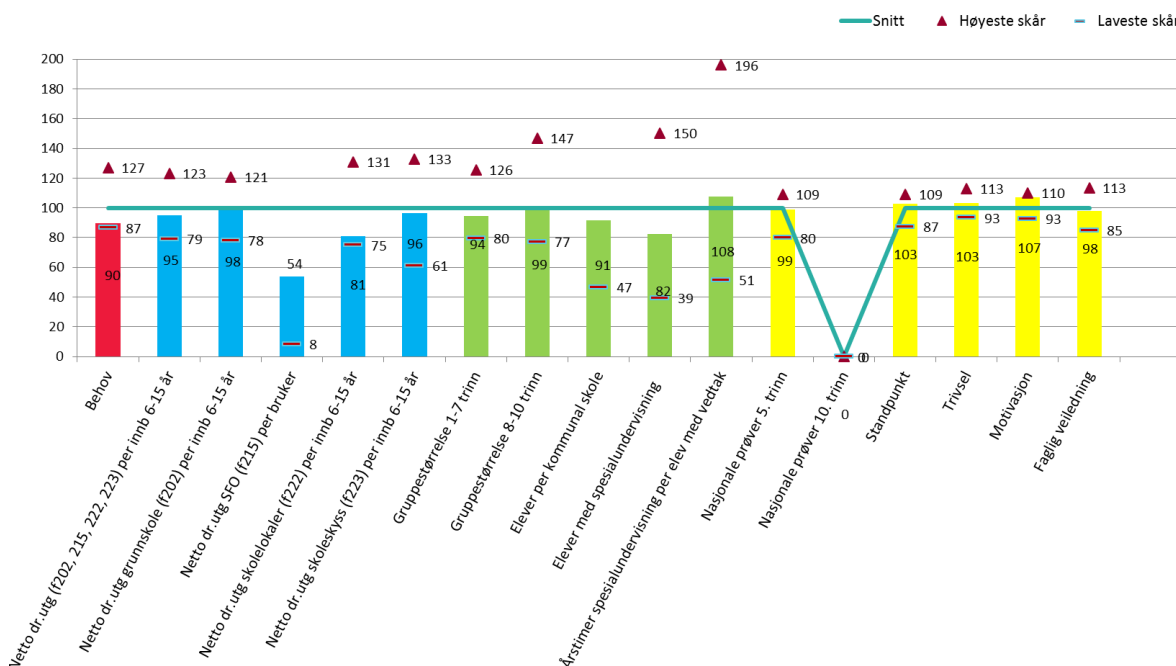
Gjennom samhandlingsreformen har kommunene tatt et større ansvar for et helhetlig pasientforløp ved å kunne ta imot utskrivningsklare pasienter fra sykehuset raskere enn før og gi et tjenestetilbud til pasienter som ofte har et komplekst sykdomsbilde. Ringebu kommune har lyktes med rehabilitering, og det har ikke vært ekstra liggedøgn innenfor spesialisthelsetjenesten. Neste fase i denne reformen er rus og psykiatri. Samarbeidet i Helseregionen Sør-Gudbrandsdal har vært et ledd i å møte utfordringene som blant annet ligger i samhandlingsreformen. Det pågår et planarbeid med de andre kommunene for å møte enda nye utfordringer. Antagelig vil en vurdering av neste fase i samhandlingsreformen har størst nytte når endringsprosessene er avsluttet og man har kommet i en driftsfase.

Grunnskole

Grunnskole er det nest største tjenesteområdet i Ringebu kommune og består av følgende funksjoner:

- 202 Grunnskole
- 213 Voksenopplæring
- 214 Spesialskoler
- 215 Skolefritidstilbud
- 222 Skolelokaler
- 223 Skoleskyss

Nøkkeltallene for utvalgte tjenester er:

Tabell 7: Tjenesteprofilanalyse for grunnskolesektoren. Beregninger foretatt av BDO med data fra SSB/KOSTRA og skoleporten for 2015. Tall for nasjonale prøver er hentet fra 2013/2014.

Kommunens behov knyttet til grunnskole er beregnet til å være 10% lavere enn gjennomsnittet i denne gruppa. Kommunens driftsutgifter ligger samtidig også noe lavere enn sammenligningskommunene. Kommunen har generelt noe lavere utgifter enn gjennomsnittet innenfor samtlige tjenesteområder. Spesielt fremheves relativt lave utgifter knyttet til SFO (F215).

Kommunen ligger noe lavere på gruppestørrelse, dvs. forholdet mellom elevtimer og lærertimer, altså lærertetthet. Ringebu har færre elever per skole sammenlignet med gjennomsnittet. Dette til tross for at flere kommuner i utvalget har skolestruktur med enda færre elever per skole og dermed trekker snittet betydelig ned. Ringebu har også færre elever med spesialundervisning og gir samtidig flere årstimer per elev med vedtak. Kvalitetsmessig ligger kommunen på snittet med de andre kommunene, og noe høyere på trivsel og motivasjon.

Samlet sett har kommunen lavere netto driftsutgifter til skole enn de sammenlignbare kommunene (summen av funksjonene, første blå søyle).

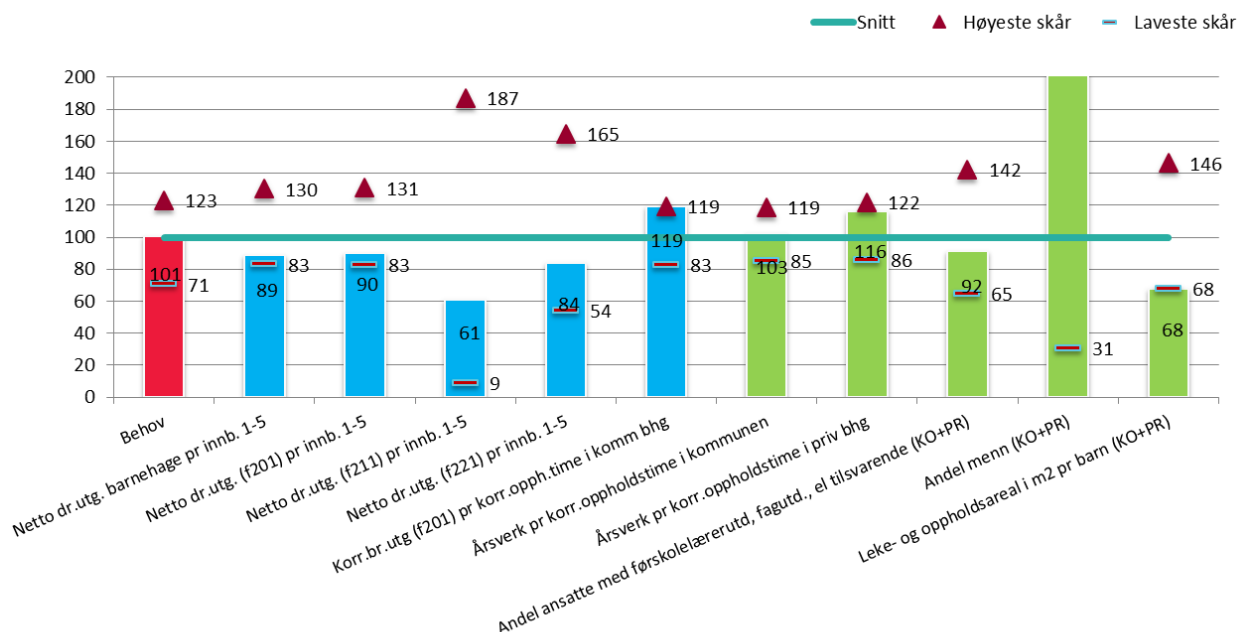
Ringebu skole mener den gir et godt tjenestetilbud som tilfredsstillers lovens krav. Skolens kjernevirksomhet er undervisning til alle elever og tilpasses den enkelte elevs behov og forutsetninger. Skolen mener at den i stor grad klarer dette, men derimot klarer man ikke å gi flyktningene opplæring på deres morsmål. Skolen må konsentrere seg om å lære dem mest mulig norsk. Ved ungdomsskolen pekes det på at det er en utfordring å rekruttere kvalifisert personale, og at denne kompetansen alternativt må bygges opp internt. Økt bosetting av flyktninger og dermed økning i antall fremmedspråklige elever, øker behovet for norskopplæring til denne gruppen. Dette gjelder først og fremst brukerne ved læringssenteret.

Barnehage

Følgende kostnadsfunksjoner inngår i tjenesteprofilanalysen av barnehage:

- 201 Førskole
- 211 Styrket tilbud til førskolebarn
- 221 Førskolelokaler og skyss

Nøkkeltall for de utvalgte tjenestene er:

Tabell 8: Tjenesteprofilanalyse for barnehagesektoren. Beregninger foretatt av BDO med data fra SSB/KOSTRA og andre offentlige statistikkilder for 2015.

Kommunens behov for barnehagetjenester er på snitt med de øvrige kommunene i sammenligningsgrunnlaget. Ellers ligger kommunens driftsutgifter godt under snittet innenfor alle de tre KOSTRA-funksjonene, og følgelig også samlet (første blå søyle). Oversikten viser også at kommunen har noe høyere korrigerte brutto utgifter til førskole per korrigerte oppholdstid i de kommunale barnehagene. Kvalitetsindikatorerne viser at Ringeby ligger noe over snittet for årsverk pr. korrigerte oppholdstid innenfor både kommunale og private barnehager, men har noe lavere andel med fagutdanning.

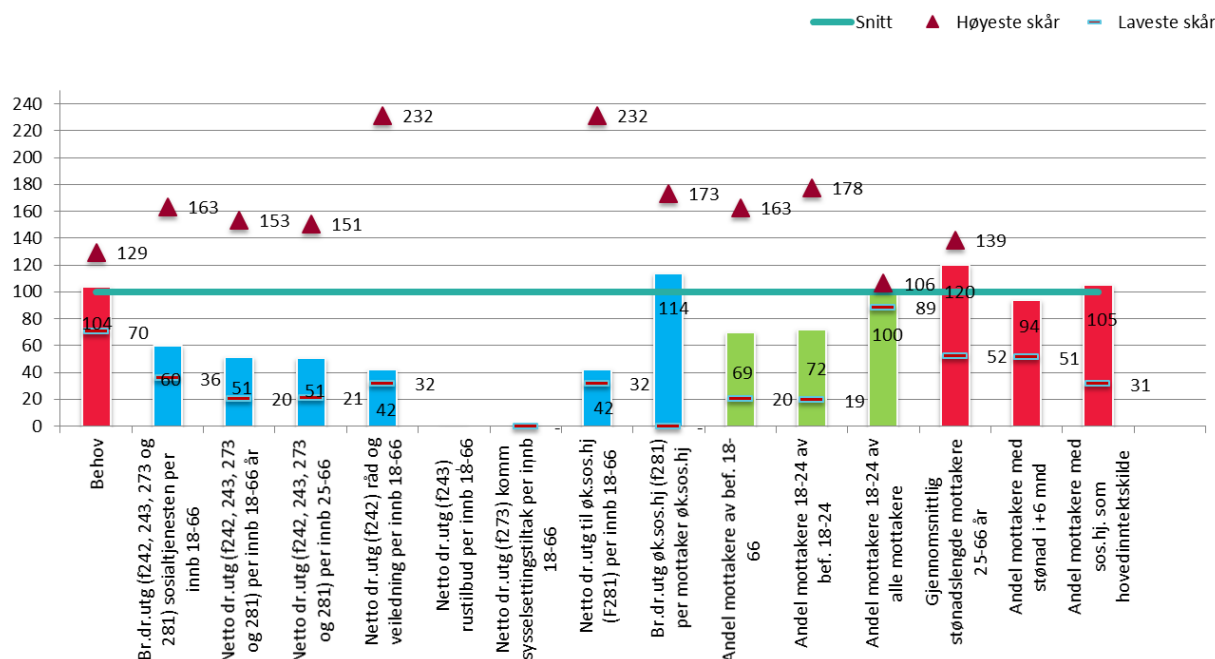
Brukerundersøkelser viser at foreldrene er fornøyde med barnehagetilbudet, som også har fått et godt omdømme både ellers i kommunen, i kommuner i fylket og også i landet. Innsparingstiltak vil likevel ramme kvaliteten på tjenestene, men dagens nivå er «godt nok». Kommunen venter å spare inn på tilskudd til private barnehager da det forventes lavere utgifter i de kommunale barnehagene (tilskuddet er betinget av nivået på de kommunale tjenestene).

Sosialtjenester

Sosiale tjenester er ikke et stort tjenesteområde, kun 2,9% av kommunens netto driftsutgifter går til dette området. Dette er noe under snittet for Oppland fylke og landet forøvrig som er på hhv. 4,9% og 5,9%. Følgende tjenester inngår i profilanalysen:

- 242 Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid
- 243 Tilbud til personer med rusproblemer
- 273 Arbeidsrettede tiltak i kommunal regi
- 275 Introduksjonsordningen
- 276 Kvalifiseringsordningen
- 281 Økonomisk sosialhjelp

Nøkkeltall for utvalgte tjenester er:

Tabell 9: Tjenesteprofilanalyse for sosiale tjenester. Beregninger foretatt av BDO med data fra SSB/KOSTRA og andre offentlige statistikkilder for 2015.

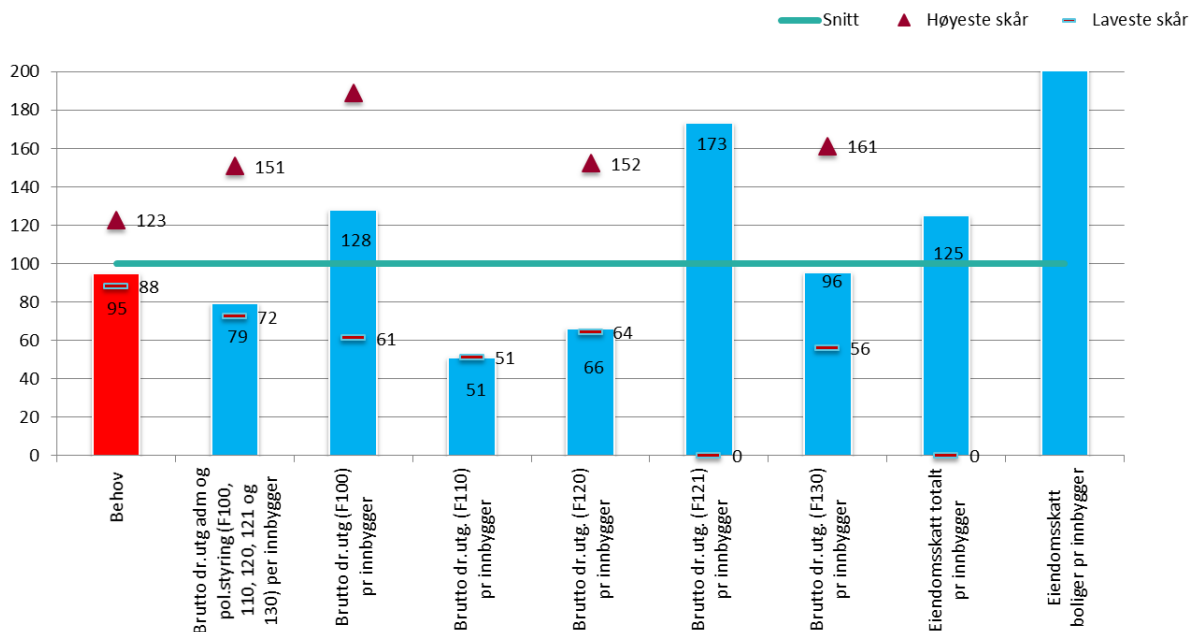
Oversikten viser at Ringebu er på gjennomsnittet i behov for tjenester innenfor sosialtjenestene. Imidlertid er kommunens driftsutgifter på tjenesteområdet langt under snittet i den utvalgte kommunegruppen. Kommunen har en lengre gjennomsnittlig stønadslengde for sosialhjelp, og andel som har sosialhjelp som hovedinntekt er noe over gjennomsnittet.

Tjenesten omfatter bl.a. bosettings- og integreringsarbeid som utgjør bl.a. etablering, opplæring, arbeidskvalifisering og tilrettelegging. I planperioden er det vedtatt å bosette 3 ganger så mange flyktninger per år i forhold til tidligere (fra 5 til 15 pr. år), som medfører økt omfang av arbeidet. Gjennom det statlige og kommunale samarbeidet (NAV) skal det gi innbyggere bistand til på sikt å kunne gjøre seg selv selvforsørgende. Utfordringen for NAV Ringebu er i hovedsak at den økte bosettingen og integreringen av flyktninger krever mye. Ikke bare av NAV Ringebu, men av hele kommuneorganisasjonen. Målet er å få flere deltakere inn på Kvalifiseringsprogrammet. NAV Ringebu har hatt få på dette tiltaket tidligere, men dette skal det endres på framover, opplyses det i økonomiplanen.

Administrasjon

Tjenesteområdet administrasjon utgjorde i 2015 7,7% av kommunens totale netto driftsutgifter. Dette er på linje med snittet for både Oppland og landet. Følgende tjenester inngår i profilanalysen:

- 100 Politisk styring
- 110 Kontroll og revisjon
- 120 Administrasjon
- 121 Forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen
- 130 Administrasjonslokaler

Tabell 10: Tjenesteprofilanalyse for administrasjon. Beregninger foretatt av BDO med data fra SSB/KOSTRA og andre offentlige statistikkilder for 2015.

Kommunen har et behovsnivå på 5% lavere enn gjennomsnittet. Brutto driftsutgifter per innbygger til administrasjon (alle funksjoner) ligger imidlertid 21% under gjennomsnittet for sammenligningskommunene. Tjenestene kontroll og revisjon samt administrasjon ligger betydelig under de øvrige kommunene, mens eiendomsforvaltning ligger høyere.

Rådmannen foreslår ikke endringer i bemanningen i ledergruppen eller strategi og utvikling. Strategi og utvikling har ansvar for oppfølging av innkjøpssamarbeidet INNOFF, og det forventes årlig innsparingseffekt av nye innkjøpsavtaler. Enheten er også koordinator og pådriver for LEAN-prosjekter, som forventes å gi mer effektiv drift på tjenesteenhetene.

2.3.3. Investeringer

Kommunen har et investeringsprogram i 2016 - 2019 på vel 50 mill. årlig fram til 2018 og synkende til snaut 40 mill. i 2019. Holdes selvkostområdene utenfor, fordi disse finansierer kapitalkostnader over gebyrintektene, vil investeringene være på:

- 2016: 41 mill.
- 2017: 53 mill.
- 2018: 40 mill.
- 2019: 27 mill.

Investeringene finansieres i hovedsak med lån, og det er opplyst i økonomiplanen at låneopptak som belaster driften, ligger i området 19 - 31 mill. I driftsbudsjettet for 2016 utgjør renter og avdrag 27,5 mill., en økning på ca. 4 mill. fra 2015. Det er forventet at dette nivået vil gjelde også for 2017 og 2018.

Ringebu hadde «ubrukte bevilgninger» knyttet til investeringsprosjekter per utgangen av 2015 på hele 84 mill. og ubrukte lånemidler på 16 mill. Selv om mange prosjekter er av mindre omfang, er det også noen større. Det ser ut for at det er «tradisjon for» å budsjettere prosjekter i årsbudsjettet som ikke blir gjennomført, eller som gjennomføres i mindre omfang enn planlagt. Det kan tyde på manglende gjennomføringsevne.

2.4. Etterlevelse av regelverk

Kommunal tjenesteproduksjon er «gjennomsyret» av lover og regler for å gi innbyggerne like og rettferdige tjenester. Også generelle regler for forvaltningen er sentrale, så som kommunelov, forvaltningslov, offentlighetslov og lov om offentlige anskaffelser. I en overordnet analyse ville det vært formålstjenlig å se etter om det er vedtatt særskilte endringer i sentralt regelverk som kommunen skal innrette seg etter.

«Forvaltningsrevisjonsregisteret»³ kan gi informasjon om aktuelle regulatoriske temaer («regelverksetterlevelse») som har vært gjenstand for forvaltningsrevisjon i andre kommuner den senere tiden. Eksempler er:

Pkt.	Tema	Tjenesteområde
1	Internkontroll (kommunelovens krav)	Rådmannen, økonomi
2	Psykisk helse - brukertilpassede tjenester og myndighetsutøvelse	Barnevern
3	Arkivering, journalføring, saksbehandling	Annet
4	Innkjøp og anskaffelser	Anskaffelser
5	Sikker vannforsyning	Beredskap
6	Tilskudd til idrettslag	Kultur
7	Informasjonssikkerhet	Annet
8	Vedtaksoppfølging - iverksetting av politiske vedtak	Annet
9	Psykisk helsearbeid og rusomsorg	Pleie og omsorg
10	Selvkost - gebyrbelagte tjenester	Tekniske tjenester
11	Barnevern - samarbeid og kvalitet	Barnevern
12	Bekymringsmeldinger barnevern	Barnevern
13	PPT i skole og barnehage	Skole, barnehage
14	Bruk av administrasjonsfunksjonen i KOSTRA	Annet (administrasjon)
15	Tildeling av skoleskyss	Skole
16	Lønns- og arbeidsvilkår leverandører/underleverandører	Annet
17	Kvalitetslosen - en undersøkelse av avviksbehandling ved sykehjem	Pleie og omsorg
18	Byggesaksbehandling, gebyr	Plan og bygg
19	Etikk og habilitet, varslings	Annet

³ Utgitt av NKRF – Norges kommunerevisorforbund

Pkt.	Tema	Tjenesteområde
20	Spesialundervisning	Skole
21	Arbeidsmiljø og sykefravær	Pleie og omsorg
22	Kvalitet i grunnskolen	Skole
23	Plan- og byggesaker	Plan og bygg
24	Korttidsopphold i institusjon - tildelingspraksis	Helse og omsorg
25	Samhandlingsreformen	Pleie og omsorg
26	Utskrivningsklare pasienter	Pleie og omsorg

Tabell 11: Utdrag fra forvaltningsrevisjonsregisteret – regelverksetterlevelse 2014 – 2016. Kilde: NKRF.

En gjennomgang av antall gjennomførte forvaltningsrevisjoner knyttet til «etterlevelse» viser at følgende områder har vært i fokus:

- Innkjøp og anskaffelser
- Barnevern
- Selvkost
- Etikk, habilitet, varsling
- Byggesaksbehandling
- Samhandlingsreformen

Ringebu kommune hadde i 2013 forvaltningsrevisjon av sykefravær innen pleie og omsorgssektoren, men har siden ikke gjennomført forvaltningsrevisjoner.

3. Risiko og vesentlighetsvurdering

3.1. Kommunens økonomi

Kommunen har hatt fluktuerende driftsresultater de siste årene. Etter noen «gode år» ble resultatet både i 2013 og 2014 lavere enn budsjettet, hovedsakelig på grunn av lavere skatteinngang/inntektsutjevning og økte pensjonsutgifter. Imidlertid ble netto driftsresultat i 2015 meget bra og godt over landsgjennomsnittet. Dette skyldtes hovedsakelig lavere pensjonskostnader, økte inntekter og besparelser på tjenesteområdene. I budsjettet og økonomiplanen legges det fortsatt opp til besparelser og nedskjæringer på sentrale områder. Dette er tiltak som kommunen har mer direkte påvirkning på, og er viktige for å imøtekomme de vedtatte handlingsreglene og skape driftsbalanse, helst noe overskudd.

Kommunen har relativt store investeringsplaner, men det viser seg at kommunen har et betydelig etterslep på gjennomføring. Det ble i 2015 forklart med flom/ekstremvær i 2011 og 2013 og nå avklaringer omkring nye E6 i Ringebu. Samtidig har kommunen høy lånegjeld, som gir store utgifter til renter og avdrag i driften. Kommunen har imidlertid lavere netto finansutgifter (renteinntekter/renteutgifter) enn sammenlignbare kommuner i kommunegruppen, og dette kan kanskje forklares ved at Ringebu har store finansinntekter gjennom utbytte fra energiselskaper. Rente- og avdragsutgiftenes belastning på driften er på 5,4% av driftsinntektene.

Kommunen har relativt store beholdninger av fond, også frie fond. Dette gir en økonomisk sikkerhet mot uventede hendelser, selv om kommunestyret har «øremerket» store deler også av disse frie fondene. Det viktigste er en reservering av midler til dekning av framtidige premieavvik, som per 2015 var på over 27 mill. Kommunens disposisjonsfond er på 12,2% av driftsinntektene, og dette er høyt på landsbasis.

Ringebu kommune har relativt god økonomi, og har tatt grep for å holde driftsutgiftene nede. Den vesentligste restansen er gjennomføring av vedtatte investeringer.

3.2. Kommunens organisasjon

Kommunen har en flat organisasjon og lave driftsutgifter til administrasjon. Det arbeides aktivt med lederutvikling og kompetansebygging. Det planlegges nedskjæringer innen pleie og omsorg, som kan bety økte krav til ledere og risiko for høye arbeidsbelastninger på enkelte. Endringene er imidlertid ikke større enn at ledelsen mener det er forsvarlig.

Den største utfordringen på organisasjonssiden er en mulig sammenslåing av kommuner i Midtdalen. Et vedtak om det vil få betydelige konsekvenser på organisering av kommunene og tjenestene. En slik prosess vil være krevende både politisk og administrativt, og vil stille krav og forventinger til gjennomføringsevne (implementering).

3.3. Kommunens tjenester

De største tjenesteområdene er pleie og omsorg, skole og barnehage. Tekniske tjenester er også et vesentlig tjeneste, og VAR-områdene finansieres gjennom gebyrer.

Kommunen har prioritert hjemmetjenester framfor institusjonsplasser, og har samlet sett lavere driftsutgifter enn sammenlignbare kommuner. En utfordring er nedbygging av plasser på Linåkertunet uten at hjemmetjenesten er styrket.

Innen skolesektoren ligger kommunen under de sammenlignbare kommunene rent driftsmessig, men kommunen har også et lavere behov. Også på kvalitetsindikatorne er kommunen relativt sett høyere enn gjennomsnittet. Det samme bildet gjelder på barnehagesektoren når det gjelder ressursbruk. Det forventes lavere driftsutgifter i de kommunale barnehagene, som vil ha betydning for utmåling av tilskudd til private barnehager.

Kommunens eiendomsforvaltning ligger betydelig høyere enn andre, og er høyest i brutto driftsutgifter per innbygger blant de sammenlignbare kommunene i tjenesteprofilanalysen.

Det er videre lagt forventninger til effektivisering av innkjøpssamarbeidet og utnyttelse av innkjøpsavtalene. Også LEAN som effektiviseringsverktøy er gjennomført innen fakturahåndtering, som berører alle tjenesteområder, og LEAN forventes videreført innen tjenesteområdene.

3.4. Etterlevelsesrevisjoner

Forvaltningsrevisjonsregisteret viser eksempler på områder og tjenester som andre kommuner har funnet vesentlige og/eller risikofylte. Dette kan være både fordi tjenesteområdet er omfattende, komplekst eller preget i samfunnsdebatten. Barnevern og flyktninger er eksempler på dette siste.

I kjølvannet av Kommunaldepartementets anbefalinger om styrket egenkontroll, ble det iverksatt flere tiltak, bl.a. tok KS hansken og startet et utviklingsarbeid og ga et opplæringstilbud om hva rådmannens internkontroll kunne omfatte. Internkontroll er vidtfavnende og vil i prinsippet omfatte styring, organisering, økonomi, tjenester og etiske sider, herunder gjennomføring av risiko- og vesentlighetsvurderinger knyttet til måloppnåelse. Rådmannens internkontroll generelt og avgrensede tema som eksempelvis oppfølging av internkontrollen spesielt, kan være aktuelt.

Gjengangere innen forvaltningsrevisjon er etterlevelse av lov om offentlige anskaffelser, selvkostkalkyler innen gebyrbelagte tjenester, byggesaksbehandling og etikk/varsling. Alle disse områdene er både vesentlige og risikofylte, særlig da regelverket kan være krevende å håndtere.

4. Anbefaling vedrørende forvaltningsrevisjon

Den overordnede analysen bygger på informasjon gitt i intervjuer, mottatte styringsdokumenter og selvstendige analyser. Ut fra en samlet vurdering av risiko og vesentlighet, er det noen områder som peker seg ut som særlig aktuelle for framtidige forvaltningsrevisjonsprosjekter. Følgende oppstilling gir en oversikt:

Pkt.	Tjenesteområde	Forsalg til prosjekt - tematittel	Hovedfokus
1	Organisasjon	Kommunestruktur - implementering av prosess for sammenslåing av kommuner i Midtdalen	Styring
2	Teknisk	Gjennomføring av vedtatte investeringer	Investeringer
3	Hele kommunen	Gjennomføring av generelle sparetiltak	Styring
4	Organisasjon	Utbredelse og utnyttelse av kommunens rammeavtaler	Innkjøp
5	Barnehager	Kontroll med beregning av tilskudd til ikke-kommunale barnehager	Økonomi
6	Organisasjon	Gjennomføring av vertskapstorg/kommunetorg	Annet
7	Skole og barnehage	Forebygging og oppfølging av sykefravær	Regelverksetterlevelse
8	Eiendom	Vurdering av drift av eiendomsforvaltningen	Produktivitet
9	Hele kommunen	Vurdere gjennomføring av innsparingstiltak (4%/6%)	Produktivitet
10	Styring	Vurdering av rådmannens oppfølging av internkontroll	Måloppnåelse
11	Organisasjon	Etterlevelse av regler om offentlige anskaffelser	Regelverksetterlevelse
12	Sosial	Vurdering av samarbeid og kvalitet innen barnevern	Kvalitet
13	Helse og sosial	Samhandlingsreformen og neste fase med innlemming av rus og psykiatri	Kvalitet
14	Teknisk	Vedlikehold av bygg, veier og boligtiltak	Måloppnåelse

Tabell 12: Oversikt over aktuelle forvaltningsrevisjonsprosjekter i Ringeby kommune i perioden 2016 – 2019.

5. Selskapskontroll

Selskapskontroll omfatter alt kommunalt/fylkeskommunalt eierskap som er organisert med hjemmel i andre lover enn kommuneloven, samt interkommunalt samarbeid ettersom disse er egne rettssubjekt. Det betyr at interkommunale selskaper, aksjeselskaper og evt. samvirkeforetak er omfattet av selskapskontrollen.

Kontrollutvalgets plikt til å gjennomføre selskapskontroll påvirkes ikke av eierskapets omfang eller av hvem som evt. er medeiere. Selskapskontrollens innhold og omfang kan imidlertid påvirkes av dette. For eksempel vil rammene for forvaltningsrevisjon være påvirket av manglende innsynsrett etter kommuneloven §80 i selskaper som ikke fullt ut - direkte eller indirekte - er eid av kommuner/fylkeskommuner. I slike tilfeller må forvaltningsrevisjon basere seg på innsyn i åpne kilder eller alternativt på et utvidet innsyn etter særskilt avtale med de øvrige eierne.

5.1. Kommunens eierandeler

Følgende oversikt over aksjer og andeler ifølge noten til årsregnskapet 2015 er gitt:

Note 5 Aksjer og andeler i varig eie (FKR § 5 nr. 5)

Selskapets navn	Eierandel i selskapet	Pålydende	Balanseført verdi 31.12.2015	Balanseført verdi 31.12.2014
Egenkapitalinnskudd KLP			kr 9 789 440	kr 8 891 568
Gudbrandsdal Energi AS	30 %	kr 1 000	kr 45 420 000	kr 45 420 000
Kvitfjell Idrett AS	50 %	kr 1 000	kr 100 000	kr 100 000
Kompetanse-, universitets- og forskningsfond i Oppland AS	0,05% (5 aksjer)		kr 26 128	kr 26 128
Eidsiva Energi AS	0,768 %	kr 10	kr 26 976 429	kr 26 976 429
Hafjell - Kvitfjell Alpin AS	24,38 %	kr 1 000	kr 200 000	kr 200 000
Gudbrandsdalsmusea AS	7 %	kr 3 000	kr 21 000	kr 21 000
Stiftelsen Peer Gynt Innskudd			kr 15 000	kr 15 000
Visit Lillehammer			kr 25 000	kr 25 000
Lillehammer og Gudr.dal KU AS	2,21 %	kr 50 000	kr 50 000	
Ringebu boligstiftelse	1	kr 1	kr 1	kr 1
Gudbrandsdal Industrier AS	34,51 %	kr 1 000	kr 4 780 000	kr 4 780 000
Gudbrandsdal krisesenter IKS	6,5 %			
Sum			kr 87 402 998	kr 86 455 126

Tabell 13: Oversikt over aksjer og andeler i Ringebu kommune. Kilde: Årsregnskapet for 2015, note 5.

Ringebu kommune gir i eierskapsmeldingen 2016 en oversikt over eierskap i selskaper, herunder eierandeler og formålet med eierskapet. Følgende selskaper har kommunen i samarbeid med andre kommuner/fylkeskommuner og private selskaper betydelig eierskap:

1. Gudbrandsdal Energi AS: Ringebu 30% eierandel og medeierskap med kommunene Øyer (30%), Sør-Fron (20%) og Nord-Fron (20%). Formål: Regional utvikling og finansiell investering.
2. Eidsiva Energi Holding AS: Ringebu har 0,77% eierandel og medeierskap med 26 andre aksjonærer, både kommuner og andre kraftselskaper. Hedmark fylkeskraft AS og Hamar Energi Holding AS er de to største aksjonærene med 22,08% eierandel hver. Formålet med eierskapet er regional utvikling og finansiell investering.
3. Gudbrandsdal Industrier AS: Ringebu har 34,51% eierandel og medeierskap med ni kommuner, fylkeskommunen, to sparebanker, ett forsikringsselskap og en privatperson.

Formålet med eierskapet er å støtte opp om attføringstiltak i Gudbrandsdalen. Det har vært en omstrukturering av selskapet siste år.

4. Gudbrandsdal krisesenter IKS: Ringebru har 6,5% eierandel og medeierskap med 12 kommuner i Gudbrandsdalen. Formålet med eierskapet er å sikre et krisesentertilbud i området.

Eierskap i energiselskapene har bl.a. til formål å gi utbytte/avkastning. I 2015 hadde kommunen samlet utbytte på 8,7 mill. som fordelte seg slik:

Selskap	Utbytte
Eidsiva Energi AS	1.536.200
Gudbrandsdal Energi AS	7.245.000

Tabell 14: Utbytte fra selskaper 2015. Kilde: Årsberetning 2015.

I 2015 var således utbytte på 5,7% av investeringen i Eidsiva Energi AS og 16% av investeringen i Gudbrandsdal Energi AS.

5.2. Risiko og vesentlighetsvurderinger

Når det gjelder risiko kan det være aktuelt å vurdere:

- Risiko for at selskapet ikke driver i tråd med kommunestyrets vedtak og forutsetninger.
- Risiko for at selskapet ikke driver i tråd med lover og regler og på en økonomisk forsvarlig måte.
- Risiko for at den som forvalter kommunens eierinteresser i selskapet ikke gjør dette i samsvar med kommunens vedtak og forutsetninger.

I tillegg til denne vurderingen gjøres det også en vurdering ut fra hvor vesentlige de er for kommunen (vesentlighetsanalyse). Ovenfor er det gitt nærmere opplysninger om fire selskaper hvor Ringebru kommune har vesentlige eierinteresser.

På denne bakgrunn er det utledet kriterier for vesentlighetsanalysen, som kan være til hjelp når en skal prioritere hvilke selskaper som skal være gjenstand for selskapskontroll:

1. Selskap der det er avdekket mulige risikoforhold.
2. Selskap med bare offentlig eierskap.
3. Selskap som har et samfunnsmessig ansvar.
4. Selskap som har direkte tjenestetilbud til kommunens innbyggere.
5. Selskap som leverer virksomhetskritiske tjenester til kommunen.
6. Selskap som er heleide av kommunen.
7. Selskap der kommunen har omfattende eierinteresse i tall på aksjer (flertall) eller stor økonomisk del av aksjekapitalen,
8. Økonomisk gevinst/tapspotensiale for kommunen.
9. Etikk og omdømme.

Ringebru kommune har nylig utarbeidet og vedtatt eierskapsmelding for kommunens eierinteresser. Denne er grundig og beskriver både kommunens eierstyring og gir informasjon om eierinteressene. Når det gjelder selskapsformene omtaler eierskapsmeldingen også kommunale foretak,

interkommunalt samarbeid og vertskommunesamarbeid som alle faller utenom regelverket for selskapskontroll etter kommuneloven § 80.

Kommunen beskriver også nærmere sin rolle som eier i selskaper. Dette gjelder rollene til både kommunestyrets, eierrepresentantene, rådmannen og folkevalgte som styremedlemmer. I den sammenheng er det også gitt retningslinjer for eierskap, ledelse og kontroll. Det er en overordnet vurdering at Ringeby kommune har et bevisst forhold til sitt eierskap og har vært tydelig på hva dette innebærer. Eierskapsmeldingen gir også rutiner for rapportering fra selskapene, herunder årsberetning, regnskap med noter og informasjon til kommunestyret.

Selskapskontroll er obligatorisk. Mest aktuelt synes det å være å se etter at retningslinjer og rutiner for rapportering fungerer tilfredsstillende. Kommunen har også nylig vært gjennom en prosess knyttet til Gudbrandsdal Energi AS da forvaltning av konsesjonskraft ble tatt ut av selskapet og overført til de respektive kommunene. Etter endring i eiersits har Ringeby og Øyer kommuner flertall i selskapsorganene. Det kan være aktuelt å se etter hvordan dette eierskapet utøves etter disse endringene, herunder at kommunestyrets intensjoner i eierskapsmeldingen etterleves. Endringene har imidlertid ikke hatt negative konsekvenser for Ringeby kommune.

I tillegg har Gudbrandsdal Industrier utviklet seg fra å være en ren attføringsbedrift til å bli mer kommersiell virksomhet. Det sies også at selskapet har vært gjennom en prosess med omstrukturering. Det kan således reises spørsmål ved om formålet med eierskapet har endret seg over tid. En selskapskontroll her vil kunne gi nærmere svar på motivet for fortsatt eierskap.

Når det gjelder Gudbrandsdal krisesenter IKS, som er det eneste selskapet i eierstrukturen som yter offentlige tjenester, er det opplyst at eierskapet og samhandlingen med de øvrige eierne fungerer godt og at kommunen mottar årlig årsrapport (årsregnskap og årsberetning) om virksomheten.

5.3. Anbefaling vedrørende selskapskontroll

Det gjennomføres selskapskontroll med:

1. Gudbrandsdal Energi AS og Eidsiva Energi AS.
2. Gudbrandsdal Industrier AS.

Formålet med kontrollen er å se etter at kommunen etterlever retningslinjer og rutiner for eierkontroll vedtatt av kommunestyret, samt at formålet med eierskapet fortsatt er til stede. Det foreslås ikke å gjennomføre forvaltningsrevisjon overfor selskapene.

Det utarbeides konkrete problemstillinger for den selskapskontrollen som kontrollutvalget og kommunestyret bestemmer skal gjennomføres.

Det er viktig å understreke at risiko- og vesentlighetsvurderingene er skjønnsmessige vurderinger basert på foreliggende informasjon, og at kontrollutvalget kan vurdere risikoene knyttet til selskapene ulikt fra det som er foreslått her.